

ปราณี ไพบูลย์สมบัติ 2546: ชนิด ปริมาณขยะ และพฤติกรรมกาทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว และผู้
ประกอบการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
สาขาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา ประชานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์
นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D. 124 หน้า
ISBN 974-358-024-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชนิด ปริมาณขยะ และพฤติกรรมกาทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว
และผู้ประกอบการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยการเก็บข้อมูลชนิด ปริมาณขยะ ในพื้นที่ประกอบกิจกรรม
นันทนาการในแต่ละฤดูกาลและกลุ่มวัน และใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 418 คน และจากผู้ประกอบการทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและวิธีการทดสอบความ
แปรปรวน (Analysis of Variance) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) และการทดสอบที
(t - test) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชนิดขยะที่นักท่องเที่ยวมีมากที่สุด คือเศษอาหาร รองลงมา คือ ขวดแก้ว/เศษ
แก้ว และ ถุงพลาสติก/เศษพลาสติก สำหรับปริมาณขยะในทุกพื้นที่เกิดขึ้นมากที่สุดในวันหยุดชัตฤกษ์ของ
ฤดูฝน 2,103.13 กก./วัน และพื้นที่ใช้ประโยชน์ช่วงกลางคืน : พื้นที่กางเต็นท์ ของฤดูหนาวมีขยะมากที่สุด
1,415 กก./วัน และมีอัตราการเกิดขยะสูงสุดในพื้นที่ใช้ประโยชน์กลางคืน : พื้นที่กางเต็นท์ ในวันหยุดชัต
ฤกษ์ของฤดูหนาว 1.19 กก./คน/วัน สำหรับผู้ประกอบการทำการแยกชนิดเฉพาะฤดูฝน ชนิดขยะที่มีมากที่สุด
คือ เศษอาหาร รองลงมา คือ ขวดแก้ว/เศษแก้ว และ ถุงพลาสติก/เศษพลาสติก ปริมาณขยะเกิดขึ้นมาก
ที่สุดในวันหยุดราชการของฤดูร้อน 414.30 กก./วัน และพื้นที่ใช้ประโยชน์ช่วงกลางวันของฤดูหนาวมีขยะมาก
ที่สุด 337.88 กก./วัน และมีอัตราการเกิดขยะสูงสุดในพื้นที่ใช้ประโยชน์ช่วงกลางวัน ในวันหยุดชัตฤกษ์ของ
ฤดูฝน 36.31 กก./ร้าน/วัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทิ้งขยะในอุทยานแห่งชาติ โดยมีการเตรียมถุงมาเอง และ
ทิ้งโดยใส่ถุงพลาสติกก่อนทิ้งลงถังขยะ ในขณะที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทิ้งขยะโดยให้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่ง
ชาติเก็บขนไปทิ้ง มีส่วนน้อยที่ทิ้งเอง มีการแยกขยะไปขาย และจากปริมาณขยะสามารถหาสมการเส้นตรงเพื่อ
คาดการณ์อัตราการเกิดขยะได้คือ ในพื้นที่ใช้ประโยชน์ช่วงกลางวัน สมการคือ $Y_1 = 14.915 + 0.0149X_1$
และพื้นที่ใช้ประโยชน์ช่วงกลางคืน สมการคือ $Y_2 = -3.297 + 0.574X_2$ (เมื่อ Y_1 , Y_2 , X_1 และ X_2 คือปริมาณ
ขยะและจำนวนนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ใช้ประโยชน์กลางวันและกลางคืน ตามลำดับ) สำหรับพฤติ
กรรมการทิ้งขยะ พบว่า นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการแยกขวดแก้ว/เศษแก้ว เก็บรวบรวม
เศษอาหารใส่ถุง และมัดปากถุงก่อนทิ้งถังขยะ ไม่ได้นำเศษอาหารกลับไปเลี้ยงสัตว์ และผู้ประกอบการส่วน
ใหญ่ทำการแยกขยะเปียกกับขยะแห้ง มีการทำให้ขยะเล็กลงก่อนทิ้งถังขยะ ในขณะที่นักท่องเที่ยวไม่มีพฤติ
กรรมนี้ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะ/ล้างภาชนะในน้ำตก ในส่วนของขยะอันตรายมีน้อย หากมีจะทำการ
แยกชนิดก่อนทิ้ง ส่วนผู้ประกอบการไม่พบขยะอันตราย และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่
มีกลุ่มในการเดินทางและการพักผ่อนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกาทิ้งขยะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่
ระดับ 0.05 และจำนวนสมาชิกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาทิ้งขยะอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ปราณี ไพบูลย์สมบัติ

ลายมือชื่อนิสิต

20/25/46

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

Pranee Phaiboonsombut 2003: Type, Quantity of Solid Waste, and Littering Behavior of Tourists and Entrepreneurs in Khao Yai National Park. Master of Science (Parks and Recreation), Major Field: Parks and Recreation, Department of Conservation. Thesis Advisor: Miss Noppawan Tanakanjana, Ph.D. 124 pages.

ISBN 974-358-024-7

The objectives of this research were to study about type and quantity of solid waste and littering behaviors of tourists and entrepreneurs in Khao Yai National Park. Solid waste data were collected in three seasons at every site in intensive and major recreation zones of the park. Data on littering behavior were collected from 418 tourists and all small entrepreneurs using questionnaire.

The research found that the major types of solid waste from tourists were left-over food, grass, and plastic bag, respectively. The highest quantity of solid waste (2,103.13 kg./day) was found in rainy season during long holiday. Campground was place where the highest quantity of solid waste (1,415 kg./day) found. The rate of solid waste producing at campground was 1.19 kg./person/day. As for the entrepreneurs, the major types of solid waste found were same as the tourists. The highest quantity of solid waste (414.30 kg./day) was found in summer during week-end. Day-used areas were places where the highest quantity of solid waste (337.88 kg./day) found. The rate of solid waste producing by entrepreneurs was 36.31 kg./shop/day. Based on the quantity of solid waste, the researcher used linear regression equation to predict solid wasted producing rate. The final equation for day-used area was $Y_1 = 14.915 + 0.0149X_1$ and for overnight-used area was $Y_2 = -3.297 + 0.574X_2$ while Y_1 , Y_2 , X_1 , and X_2 were quantity of solid waste and number of tourists in day-used area and overnight-used area, respectively.

As for littering behaviors, it was found that most tourists brought plastic bags and put all trash in the bags before dumping them in the containers prepared by the park. However, very few tourists separated wet and dry trash before dumping. They did not bring left-over food back home, did not tie trash bags before dumping, did not reduce size of trash, but paid attention to hazardous trash. The entrepreneurs separated wet and dry solid waste and trying to reduce size of trash before dumping in the containers. No hazardous trash found from the entrepreneurs' trash cans. Hypothesis testing found that there were insignificantly relationship between type of group, group size, and type of stay in the park of tourists and their littering behaviors.

Pranee Phaiboonsombut

Student's signature

N. Tanakanjana

Thesis Advisor's signature

20 March 2003